

Ročník XI.

Apríl 2019

číslo 2

Školák

Svet spod lavice

Časopis žiakov ZŠ s MŠ Lysá pod Makytou

Milí naši spolužiaci!

Prišla konečne jar a slniečko sa opäť na nás začalo intenzívnejšie usmievať. Jeho teplé lúče nám pohládzajú nielen tváre, ale i duše. Všetko sa opäť zelená, kvitne a my sa radujeme, že nás čakajú veľkonočné prázdniny. Opäť si trochu oddýchneme od školských povinností a načerpáme sily do posledných mesiacov školského roka.

K veľkonočnej atmosfére chceme prispieť svojou troškou aj my, ktorí sme pre vás pripravili veľkonočné číslo časopisu Školák. Nájdete v ňom poučné čítanie i zábavu a relax.

Vaša redakcia: Ľubka, Katka

Klaudia, Renka

Mirko, Gabika

*Fašiangy, Turíce, Veľká noc ide.
Kto nemá kožúška, zima mu bude.*

*Ja nemám, ja nemám, len sa tak trasiem,
Dajte mi slaninky, nech sa napasiem.*

VEĽKÁ NOC

Veľká noc je pre kresťanov najväčším sviatkom roka. Oslava Veľkej noci vychádza zo židovského sviatku Pesach, kedy si Židia každý rok pripomínajú veľkú udalosť: oslobodenie z egyptského zajatia a zázračný prechod cez Červené more. Kresťania si zase pripomínajú vykupiteľskú smrť Ježiša Krista na kríži a jeho vzkriesenie na tretí deň (veľkonočná nedeľa). Pre kresťanov je to prechod zo smrti do (večného) života. Kristus premohol svojou smrťou a zmŕtvychvstaním smrť a daroval nám večný život.

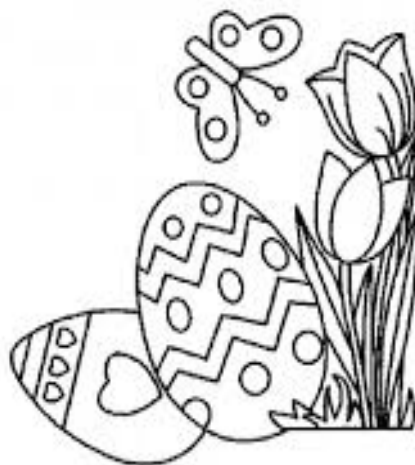
Prečo sa Veľká Noc oslavuje každý rok v iný dátum?

Ide o pohyblivý sviatok. Dátum Veľkej noci sa vypočítava podľa splnu mesiaca. Oslavuje sa vždy v prvú nedeľu po prvom splne mesiaca od jarnej rovnodennosti. Termín preto môže padnúť na obdobie od druhej polovice marca až do konca apríla.

SÝMBOLY VEĽKEJ NOCI

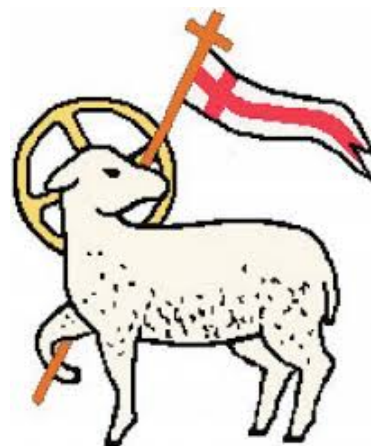
vajíčko

Viete si ale predstaviť Veľkú noc bez vajíčok ako symbolu nového života? Vajce reprezentuje zárodok, životnú silu, narodenie, nesmrteľnosť a vďaka škrupine aj pocit bezpečia. Už od útleho detstva maľujeme vajíčka rôznymi farbami, pričom každá symbolizuje niečo iné. Červená lásku, zelená prírodu a žltá slnko.

baránok

Baránok symbolizuje Ježiša Krista ktorý sa ako veľkonočný baránok obetoval za hriechy ľudstva. Židia obetovali v chráme na Veľkú noc baránkov, aby si pripomenuli obetovanie baránkov počas Paschy. Jeho krvou si mali pomazať veraje dverí, aby ich príbytky obišiel anjel smrti. Ježiš ako pravý baránok svojou krvou vykúpil ľudstvo z hriechov a večnej smrti.

oheň, sviečka

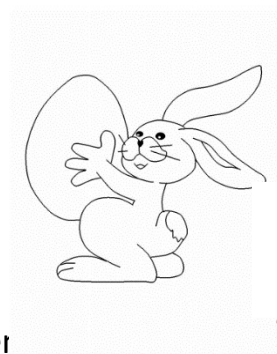
Oheň symbolizuje víťazstvo nad temnotou a smrťou. Sviečka symbolizuje svetlo.

kríž

Kríž je najdôležitejší kresťanský symbol pretože Kristus bol odsúdený na smrť ukrižovaním.

zajac

Zajac je symbolom príchodu jari a nového života.

korbáč

Korbáče sú súčasťou veľkonočnej tradície na Slover dievčatá korbáčmi, aby boli plodné, zdravé a pekné. So šibačkou sa spájajú aj známa riekanky:

*Šibi ryby, masné ryby,
kus koláča od korbáča.
Ešte k tomu groš, aby bolo dosť.*

*Šibem, šibem, šibi ryby,
môj korbáčik nemá chyby.
Ešte vody trošička,
daj vajičko z košíčka.*

Lenka Satinová

KRÔČIK PO KRÔČIKU K VEĽKEJ NOCI

Kvetná nedeľa – na Kvetnú nedeľu (nedeľa pred Veľkonočnou nedeľou), ráno pred prvou omšou zahalili sa všetky kríže fialovou látkou. Na omši sa pripomína slávnostný vstup Ježiša do Jeruzalema, a to tak, že cez kostol prejde sprievod s bahniatkami. Tieto halúžky v priebehu omše kňaz posväť. Na omši sa spievajú pašie. Ľudia si posvätenú halúžku po príchode domov dávajú do vázy.

Zelený štvrtok – od Zeleného štvrtka do soboty večer na znak smútku nezvonia zvony na kostolnej veži. V kostoloch nie sú kvety a ozdoby a neznie organ.

Na Zelený štvrtok sa odporúčalo siať mak, hrach, bôb, pretože tak, ako sú zvony v tomto čase zviazané, zaviažu sa aj kvety na rastlinách do plodov. V tento deň sa varil špenát, šoška či kysel.

Veľký piatok – na Veľký piatok sa dodržiava prísny pôst. Nikde na svete sa neslúži svätá omša, sú len náboženské obrady ako spomienka na smrť Ježiša Krista.

V tento deň poľnohospodári nesadili ani nesiali, lebo na Veľký piatok a Bielu sobotu sa nesmie hýbať so zemou.

Biela sobota – celý deň až do večerného Vzkriesenia, sa ľudia postili. Po večerných obradoch všade začali hodovať. V kostoloch znie slávnostné ALELUJA, čo znamená radosť z Pánovho vzkriesenia. Od štvrtka po prvýkrát v kostoloch opäť znejú zvony.

Naši predkovia si veľmi vážili oheň, preto v tento deň prebiehalo veľkonočné svätenie ohňa. Zapálenie nového ohňa patrilo už k pohanským zvykom. Pálením bahniatok vytvorili oheň, ohňom zapálili i večnú lampu. Bahniatka pred obradmi páli kňaz pri kostole, nazýva sa to pálenie Judáša.

Veľkonočná nedeľa – je slávnostný deň. Kostol býva krásne vyzdobený, kňaz má slávnostné biele rúcho. Je to najväčší kresťanský sviatok – zmŕtvychvstanie Pána Ježiša.

Veľkonočný pondelok – Pravdepodobne zo stredoveku sa nám zachoval zvyk oblievania. Na Veľkonočný pondelok chodia chlapi polievať a šibať dievčatá a vinšujú peknú jar. Kúpači a šibači dostávali vajíčka, koláče i peniaze. V niektorých častiach Slovenska sa iba šibe, inde iba polieva.

Gabika Staníková

*Prečo ty, Anička,
ufúľaná chodíš,
Či je mydlo drahé,*

*Veľká noc prichádza,
každý sa raduje,
dievčatko spod Tatier*

či sa vody bojíš?

Vajíčko maľuje.

*Oblej ma, šuhajko,
veď je voda na to.
Dostaneš vajíčko
veľmi pekné za to.*

*veľká noc, Veľká noc,
Kedyže už bude,
ktorýže ma šuhaj
pooblievať príde ?*

Veľkonočné pranostiky

Ak je Zelený štvrtok biely, bude teplé leto.

Sad' zemiaky na Zelený štvrtok, v jeseni sa potešíš!

Veľký piatok pochmúrny, zvestuje rok neúrodný.

Ak na Veľký piatok prší, dúfaj v dobrú úrodu.

Keď na Veľký piatok hrmí, na poli sa urodí.

Keď je na Veľký piatok mráz, býva veľa hríbov.

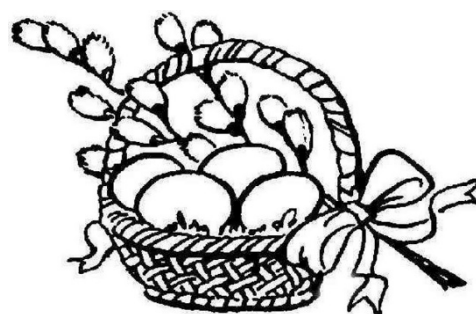
Ak prší na Bielu sobotu, bude málo čerešní.

Ak prší do Božieho hrobu, bude smädný rok.

Veľkonočné dažde suchý rok zvestujú.

Pekná a jasná Veľká noc znamená bohatú úrodu.

Veľkonoce krásne, úrodu nám dajú, ak slniečko hasne, lúky sucho majú.

Ivonka Pavlisová

Veľkonočná výstava

Korbáč, vodu, kraslíc moc, nech prinesie Veľká noc. A nielen to, kto chcel načerpať inšpiráciu, vybral sa cez víkend na výstavu v kultúrnom dome Lysá. Vestibul oživilo výtvarné práce šikovných žiakov zo základnej školy. Boli tu prezentované tradičné i súčasné výtvarné techniky. Veľkú noc a jar žiaci namaľovali, nakreslili, vyrobili koláž, skladali origami, modelovali a šili. Naše mamy a staré mamy zase ukázali nádherné maľovanie ihlou, krížikový vzor, retiazku a richelieu.

Neodmysliteľnou súčasťou Veľkej noci sú maľované vajčička- kraslice rôznych farieb. Na výstave sme obdivovali dierkované, koráľkové, vyškrabkované, voskované, maľované a servítkové. Veľkonočný stôl ozdobili sladučké medovníčky zdobené skúsenou rukou medovníčarky. Nechýbal ani cukrový baránok a milé zajačiky skryté v kvetináči.

Pletenie košíkov z vrbového prútia nahradilo pletenie z novinového papiera. Zaujali nás aj zvieratká zo sena či dreva, mega vajičko, kvitnúce tenisky, tričko pre šibača, klobúk- vtáčie hniezdo. Výstavku doplnila aj séria servítok, starožitností a hrejivé zajačiky plnené šupkami z pohánky. A na záver ešte jeden vinš:

*Maľované vajičko,
pekný úsmev na líčko,
k tomu zdravia moc a moc
a veselú Veľkú noc,*

Vám praje Ľubica Šulavíková.

Veľká noc vo svete

Slovenské veľkonočné tradície poznáme azda všetci. Spájajú sa s maľova-ním kraslíc, pletením korbáčov, chlapci polievajú dievčatá vodou alebo voňavkou, ale vo svete je to úplne

P	G	E	A	S	T	E	R	K	I
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

inak.

Naše putovanie začneme v susednom **Rakúsku**. Na **Kvetnú nedeľu, ktorá sa volá** Palmová nedeľa- *Palmsonntag* sa v kostoloch svätia **palmové listy**. Od Zeleného štvrtka nahradia zvuk kostolných zvonov drevené **rapkáče**. Maľované **veľkonočné vajíčka** sa vysvätia v kostole v košíku spolu so šunkou a pečivom. Zaujímavá tradícia pochádza z južného Tirolska: dvaja súťažiaci hádžu po sebe **natvrdo uvarené veľkonočné vajcia**. Vyhráva ten, ktorého vajíčko zostane celé. Na Veľkonočný pondelok deti hľadajú **v tráve** čokoládové vajíčka, ktoré ukryl veľkonočný zajačík- *Osterhase*.

Podobne ako vo Viedni, tak aj vo **Švajčiarsku** sa konajú na námestiach tradičné **Veľkonočné trhy**. Kúpiť si môžeme krásne kvetinové alebo zvieracie dekorácie z prírodných materiálov a zdravé potraviny. Typický koláč **Osterfladen** sa objavuje v obchodoch vždy pred sviatkami jari. Zaujímavé je, že vajíčka neprináša zajac, ale **kukučka**.

V **Nemecku zapalujú** vždy na **Bielu sobotu na okraji mesta vatry- Osterfeuer**. Deti sa tešia na veľkonočného zajačika, ktorý im ukryl sladkosti do záhrady. Obyvatelia Nemecka majú vyzdobené nielen domy ale aj autobusové zastávky, či kruhové objazdy.

Teraz sa presunieme z nemecky hovoriacich krajín do **Grécka**. **Tu** je tradíciou **vyhadzovanie džbánov** z okien a balkónov. Hluk rozbíjajúceho sa skla alebo keramiky vyjadruje radosť zo zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Nádoby sú naplnené vodou alebo vínom.

Pre **Taliansko** sú tradičné **procesie**. Počas nich veriaci sprevádzajú sochu niektorého svätého po celom meste. Vo Florencii zasa vypúšťajú biele **holubice**. Neodmysliteľnou súčasťou sviatkov je **požehnanie pápeža** celému svetu **Urbi et orbi**.

Sviatky vo **Francúzsku** začínajú “Tichou sobotou,” kedy vo francúzskych kostoloch prestanú zvoniť zvony ako pripomenutie Ježišovej smrti. Všetky zvony v krajine opustia kostolné veže, aby navštívili pápeža v Ríme a cestou naspäť zanechávajú deťom veľkonočné vajíčka a sladkosti. Ďalší deň ich počuť znova.

V **Nórsku** sa oslavuje Veľká noc naozaj netradične – celé rodiny pozerajú a čítajú kriminálky. Už týždeň pred sviatkami vychádzajú špeciálne mini-komiksy s tajomnými vraždami, ktorých koniec je jasný až počas Veľkonočného pondelka.

Fíni sú veľmi trpezlivý národ. Pár dní pred sviatkami zasadia do sviatočných kvetináčov trávu a sledujú, ako rastie. Do Veľkonočného pondelka musí byť tráva taká vysoká, aby do nej mohol veľkonočný zajac ukryť sladkosti pre deti.

Iný kraj, iný mrav a koľko ľudí, toľko chutí. Toto porekadlo obzvlášť platí na obyvateľov Bermúd, ktorí počas Veľkonočného pondelka púšťajú šarkany ako symbol zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Sú to ich vlastné výtvary vyrobené špeciálne pre túto udalosť.

Skončíme na **Filipínach**, kde sa oslavuje Veľká noc doslova. Miestni mladíci sa na Veľký piatok dobrovoľne dávajú pribiť na kríže, bičujú sa, alebo inak trýznia, aby odčinili hriechy, ktoré vykonali počas celého roka.

Lubica Šulavíková

B	U	S	P	V	M	X	M	O	M
V	Y	Š	R	O	E	O	N	R	K
A	Ť	D	í	D	K	K	S	B	E
K	L	U	L	O	I	O	Ú	Á	Č
P	O	G	Y	U	F	Č	K	Č	N
S	E	L	M	Y	V	Í	H	E	A
D	W	Q	Á	Z	Y	J	C	V	R
G	R	O	Š	Č	X	A	J	A	A
Ó	Ď	Z	D	R	A	V	É	Á	B

Veľkonočná osemsmerovka

Nájdí:

1. Veľká noc po anglicky _____
2. Chlapci nosia so sebou _____
3. Šiby ryby masné ryby, kus _____ od korbáča a ešte k tomu _____ a už je toho dosť!
4. Tento rok vychádza Veľká noc v _____
5. Chlapci šibú a oblievajú dievčatá, aby boli celý rok _____
6. Kresťanským symbolom Veľkej noci je zvieratko _____
7. Znáмым zvykom je aj maľovanie _____
8. Chlapci oblievajú dievčatá s _____

